

Nr 19 A.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari 1921 kl. 1 e. m.

*Utlåtande angående regleringen av utgifterna för kapitalökning
för år 1922 i avseende å post- och telegrafverken.*

(4:e avd.)

Postverket.

1:o) I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under år 1922 har Kungl. Maj:t, under åberopaude av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 1» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag, punkt 1, föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för postverkets behov för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

*Inköp av
inventarier.
[1.*]*

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

2:o) Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 2) att för slutförande av centralposthusets i Stockholm ombyggnad för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 162,000 kronor.

*Ombyggnad
av central-
posthuset i
Stockholm.
[2.]*

Innan utskottet uttalar sig angående det i förevarande punkt framställda förslaget, har utskottet ansett sig böra något vidröra de allmänna synpunkter, varifrån de till innevarande riksdag gjorda framställningarna om anslag till utgifter för kapitalökning för statens affärsverksamhet, i den mån densamma faller under kommunikations-

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

departementet, enligt utskottets förmenande böra bedömas. För nämnda ändamål är av Kungl. Maj:t. äskat eller beräknat, på riksstaten för år 1922 ett belopp av 85,410,700 kronor och å tilläggsstaten för år 1921 ett belopp av 68,198,350 kronor eller tillsammans 153,609,050 kronor. Av sist nämnda belopp är avsett att täckas, 130,035,550 kronor av lånemedel och 23,573,500 av andra statsinkomster. Inför dessa i och för sig stora krav och som ställda i förhållande till den nuvarande ekonomiska depressionen och därav följande svårigheter för statsregleringens genomförande måste te sig oerhört höga, uppställer sig givetvis för utskottet frågan, huruvida det över huvud taget är möjligt att för närvarande fortsätta med den utveckling av de affärsdrivande förvaltningarnas verksamhet, som under den sist förflutna perioden av högkonjunktur inletts. Det bör nämligen erinras att redan nu uppgår den ännu ej verkställda upplåningen för av riksdagen beslutade företag eller för regelbundet återkommande ändamål under de tre närmaste åren till omkring 700 miljoner kronor, ett belopp, som det torde möta synnerligen stora svårigheter att för en rimlig ränta och utan allt för svåra rubbningar i landets ekonomiska liv upplåna.

Vid nu angivna förhållanden skulle man naturligtvis kunna tänka sig vidtagande av den radikala åtgärden att icke bevilja andra anslag än som äro oundgängligen nödvändiga för uppehållande av affärsverkens drift i nuvarande omfattning, d. v. s. inställande av alla utvidgnings- och förnyelsearbeten. Ett sådant förfaringssätt, om än teoretiskt tänkbart, skulle likväl otvivelaktigt medföra så stora praktiska olägenheter att det måste anses uteslutet. Frånsett alla de rent tekniska svårigheter, som härvid skulle möta, bör framför allt uppmärksammas den synnerligen omfattande arbetslöshet, som skulle bli en följd av en alltför stark åtstramning av de affärsdrivande verkens byggnads- och annan anläggningsverksamhet, en arbetslöshet, som med dessa verks stora arbetarpersonal skulle komma att utöva ett i hög grad ogynnsamt inflytande på den redan förut hårt deprimerade arbetsmarknaden. Om utskottet således icke kan förorda en så långt gående åtgärd som den ovannämnda, har utskottet likväl ansett tidsförhållandena kräva en synnerlig försiktighet vid prövningen av såväl de nu föreliggande som kommande anslagskrav för kapitalökningsändamål och med denna utgångspunkt funnit sig böra, vad de nu förevarande post- och telegrafverken beträffar, föreslå nedsättningar i eller avstycka åtskilliga av Kungl. Maj:ts äskanden, vilka under andra och gynnsammare ekonomiska förhållanden torde hava kunnat anses tillräckligt motiverade för att tillstyrkas.

Förutom från ovan angivna allmänna synpunkter har utskottet vid sina förslag om nedsättning i vissa anslag för byggnadsändamål utgått från sin uppfattning därom, att den prisnivå efter vilken vederbörande kostnadsberäkning verksämlts bör vid tiden för anslaget användande hava icke oväsentligt sjunkit.

Vidkommande det i nu förevarande punkt framställda förslaget innebär ett beviljande av det begärda anslaget ett fullföljande av den utav 1920 års riksdag godkända planen för ombyggnad av den avgående avdelningens lokaler inom centralposthuset för en beräknad kostnad av 212,000 kronor, varav 50,000 kronor redan stå till förfogande från anslag å årets riksstat. Häremot har utskottet intet att erinra.

Beträffande sättet för täckande av ifrågavarande liksom de under punkten 3 samt punkterna 5—11 å riksstaten äskade anslag till utgifter för kapitalökning för ändamål, hörande under post- och telegrafverken, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att desamma finge utgå av lånemedel. Detta förslag anser sig utskottet böra tillstyrka.

Utskottet hemställer

att riksdagen må för slutförande av *centralposthusets i Stockholm ombyggnad* för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 162,000 kronor, att utgå av lånemedel.

3:o) Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att för tillbyggnad av postverkets fastighet i Västervik för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 111,500 kronor.

*Tillbyggnad
av postverkets
fastighet i
Västervik.*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 14—15 av statsrådsprotokollet.

[3.]

Under framhållande, bland annat, att bostadsbristen i Västervik vore synnerligen stor och att möjlighet finnes att anordna ytterligare lägenheter inom postverkets fastighet därstädes för beredande av bostäder åt postverkets eller annan statens personal, har generalpoststyrelsen hos Kungl. Maj:t hemställt, att för tillbyggnad av posthusets flygelbyggnad med en våning i tegel och en vindsvåning under brutet tak måtte å 1921 års tilläggsstat anvisas ett reservationsanslag av 111,500 kronor. Av Kungl. Maj:t har anslag för ändamålet emellertid begärts först på 1922 års riksstat.

Utskottets
yttrande.

Då den av generalpoststyrelsen föreslagna påbyggnaden synes av behovet påkallad och lämplig för sitt ändamål, anser sig utskottet böra tillstyrka företaget av densamma.

I fråga om den till grund för förslaget liggande kostnadsberäkningen får utskottet erinra, att denna verkställdes redan i mitten av år 1920 med utgångspunkt från vid denna tidpunkt gällande priser; själva ombyggnadsarbetet åter skulle, med iakttagande av den framflyttning i tiden för anslaget beviljande, som föreslagits av departementschefen, komma att påbörjas först under år 1922.

Med hänsyn till den nedgång i kostnaderna för byggnadsmaterial och jämväl arbetslöner, som vid nämnda tidpunkt kan motses hava inträffat, torde det få förväntas, att ifrågakvarande påbyggnad skall kunna utföras för en totalkostnad, icke oväsentligt understigande det i statsverkspropositionen upptagna beloppet.

På grund härav har utskottet ansett det äskade anslaget kunna nedsättas från av Kungl. Maj:t föreslagna 111,500 till 95,000 kronor, och får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må för tillbyggnad av postverkets fastighet i *Västerrik* för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 95,000 kronor att utgå av lånemedel.

Om- och till-
byggnad av
postverkets
fastighet i
Vännäs.

4:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att för om- och tillbyggnad av postverkets fastighet i Vännäs för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 109,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 15 och 16 av statsrådsprotokollet.

[4.]

På av generalpoststyrelsen därom gjord framställning har Kungl. Maj:t genom brev den 28 augusti 1919 bemyndigat generalpoststyrelsen att för postverkets räkning inköpa fastigheten nr 95 i kvarteret Kungen i Vännäs' municipalsambälle för en köpeskilling av 35,525 kronor, vilket belopp utgått av det av riksdagen för år 1920 anvisade anslag till inköp av fastigheter för postverkets räkning, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut. Inköpet av ifrågakvarande fastighet, vari lokaler för postkontoret tidigare varit förhyrda, var, enligt den i statsrådsprotokollet i detta hänseende lämnade redogörelsen, betingat av nödvändigheten att säkerställa lokalbehovet för framtiden och att skaffa bostad åt postmästaren på platsen, vilken blivit uppsagd från sin lägenhet och var ur stånd att skaffa annan.

För åstadkommande av erforderligt ökat lokalutrymme för postkontoret samt lämpligare bostadslägenhet för postmästaren vore enligt generalpoststyrelsens mening nu tillbyggnad av endera av de båda å fastigheten befintliga byggnaderna erforderlig. Sedan Svenska Handelsbanken, som för sitt kontor å platsen förhyr lägenheten å nedre botten av den ena byggnaden, begärt att för erhållande av större utrymme få övertaga nuvarande postkontorslokalen, har nu föreslagits, att det hus, vari banken för närvarande förhyr lokal, skulle tillbyggas och postkontoret förflyttas från den sålunda till bankkontor avsedda lokalen till bottenvåningen i nyssnämnda hus samt att tvenne bostadslägenheter, en om 4 rum och kök och en om 3 rum och kök, skulle anordnas i våningen 1 tr. upp till uthyrning åt postmästaren och anuan tjänsteman vid postkontoret.

Då behovet av ifrågavarande om- och tillbyggnad av postverkets fastighet i Vännäs icke synes vara av mera trängande beskaffenhet, än att med dess tillgodoseende bör tillsvidare kunua anstå, får utskottet hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

5:o) Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 5) att för inköp av postverkets räkning av tomt i Kristinehamn för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 32,900 kronor.

*Inköp av tomt
i Kristine-
hamn.
[5.]*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 18 och 19 i åberopade statsrådsprotokollet.

Poströrelsen i Kristinehamn är på grund av stadens utveckling såväl i kommersiellt som industriellt avseende stadd i en alltjämt fortgående stegring. Det har därför ansetts vara att befara, att de nuvarande postlokalerna inom en snar framtid skola bliva alldeles otillräckliga. Att förhyra andra sådana lokaler är, såvitt nu kan bedömas, icke möjligt. Ej heller har någon för ombyggnad lämplig fastighet kunnat erhållas. Ett tillfälle har emellertid nu erbjudits att till skäligt pris förvärva lämplig och välbelägen tomt för framtida posthusbyggnad.

Då möjlighet synes böra beredas postverket att begagna det tillfälle, som yppat sig att till skäligt pris förvärva en tomt i Kristinehamn, lämpad för den posthusbyggnad, vars snara uppförande motses så-

som oundvikligt, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet, hemställa,

att riksdagen må för inköp för postverkets räkning av tomt i *Kristinehamn* för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 32,900 kronor att utgå av låne-medel.

Anslag till
inköp av
fastigheter.
[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för inköp av fastigheter för postverkets räkning, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor, att disponeras efter Kungl. Maj:ts prövning och avgörande.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 20 och 21.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen för vart och ett av åren 1920 och 1921 anvisat ett anslag av 200,000 kronor.

Av det för år 1920 anvisade anslaget har jämlikt av Kungl. Maj:t genom brev den 19 juli 1919, den 28 augusti 1919 och den 9 april 1920 lämnade bemyndiganden hittills tagits i anspråk ett sammanlagt belopp av 185,525 kronor, nämligen för inköp av fastigheten nr 112 b i kvarteret Lejonet i Vetlanda 70,000 kronor, för inköp av fastigheten nr 95 i kvarteret Kungen i Vännäs 35,525 kronor samt för inköp av fastigheten nr 3 A i kvarteret Trollet i Trollhättan 80,000 kronor. Av detta anslag återstår således ett belopp av 14,475 kronor. Av det för år 1921 anvisade anslagsbeloppet, 200,000 kronor har, enligt statsverkspropositionen lämnad uppgift, ännu ingen del disponerats.

Generalpoststyrelsen har nu ansett anslaget för år 1922 böra sättas till 500,000 kronor. Såsom skäl för en dylik förhöjning i anslagsbeloppet har styrelsen särskilt anfört den omständigheten, att lagen mot oskäligen hyresstegring efter 1920 års utgång icke längre lämnar skydd mot uppsägning av hyresavtal beträffande postkontorslokaler samt att postverket av denna anledning hade att räkna med att när som helst få gällande hyreskontrakt om postlokaler uppsägda till avflyttning, såsom då fastighetsägaren själv eller för annan persons eller företags räkning önskar disponera den lokal, postverket förhyr. Fall kunde också inträffa då fastigheten inköpts i spekulationssyfte och ägaren, med kännedom om svårigheten att uppbringa annan för postverket lämplig lokal, sökte utpressa oskäligen hyresbelopp. Under dylika omständigheter bleve

det ofta både nödvändigt och för statsverket förmånligt att säkerställa lokalbehovet genom fastighetsförvärv.

Departementschefen har emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka högre anslag än 400,000 kronor.

Även om de av generalpoststyrelsen åberopade skälen för en höjning av anslaget måste anses beaktansvärda, har utskottet, dock icke ansett sig kunna tillstyrka att medel för ändamålet beviljas med högre belopp än vad som utgått för vartdera av åren 1920 och 1921 eller 200,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *inköp av fastigheter för postverkets räkning*, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor, att disponeras efter Kungl. Maj:ts prövning och avgörande och att utgå av låne-medel.

*Utskottets
yttrande.*

Telegrafverket.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att för fortsättning av arbetet med uppförande av en gemensam byggnad för telegraf- och postverkens behov i Sveg för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 374,000 kronor.

*Stationsbygg-
nad i Sveg.
[7.]*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 22.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning anvisade 1920 års riksdag för uppförande å den för kronans räkning undantagna tomten nr 61 i Sveg av en gemensam byggnad för telegraf- och postverkens behov, för en beräknad kostnad av 424,000 kronor, för år 1921 ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Telegrafstyrelsen har nu hos Kungl. Maj:t anhållit, att återstoden av den beräknade byggnadskostnaden, 374,000 kronor, måtte anvisas för år 1922.

Av telegrafstyrelsen har i ärendet framhållits, att ett byggnadsföretag av så jämförelsevis ringa omfattning som det ifrågavarande icke borde utsträckas utöver två år. Med instämmande häri har departe-

*Utskottets
yttrande.*

mentschefen ansett, att för år 1922 borde beviljas ett belopp av 374,000 kronor, utgörande, såsom nämnts, hela återstoden av den beräknade totalkostnaden för företaget.

Även om ett sådant förfaringssätt under normala förhållanden kan anses lämpligt, torde det dock för närvarande få ifrågasättas, huruvida icke, på grund av de fallande priserna, i stället ett förskjutande av tiden för företagets fullbordande kan väntas medföra kostnadsminskning.

Det är för övrigt att märka, att arbetet ännu icke påbörjats, och enligt vad utskottet inhämtat måste det anses ovisst, huruvida så kan komma att ske ens under år 1921.

Med hänsyn till det framflyttande av tidpunkten för arbetenas igångsättande, som sålunda redan ägt rum, och då en forcering av dessas utförande under nuvarande förhållanden, såsom ovan nämnts, bör undvikas, har utskottet ansett det anslag som bör uppföras å 1922 års riksstat kunna begränsas till 200,000 kronor.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för fortsättande av arbetet med uppförande av en gemensam byggnad för telegraf- och postverkens behov i *Sveg* för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor att utgå av låne-medel.

Stationsbygg-
nad i Motala.

[8.]

8:o) Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetet med uppförande i Motala av en stationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postverkets behov, för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 23 av åberopade statsrådsprotokollet.

Riksdagen beslutade år 1920, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, att för uppförande å den telegrafverket tillhöriga tomten nr 4 i kvadraten nr 19 i Motala av en stationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postverkets behov, för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 160,000 kronor. Kostnaden för denna stationsbyggnad var beräknad till 660,000 kronor och förutsattes skola fördelas på tre år.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må för fortsättande av arbetet med uppförande i *Motala* av en stationsbyggnad, inrym-

mande jämväl lokaler för postverkets behov, för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor att utgå av lånemedel.

9:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 9) och under hänvisning till den i statsrådsprotokollet sid. 23 lämnade utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

Tillbyggnad
av stations-
huset i
Söderhamn.

[9.]

att riksdagen må för fortsättande och avslutande av tillbyggnad av stationshuset i Söderhamn för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 85,000 kronor att utgå av lånemedel.

10:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen (punkt 10) att för inköp och bebyggande av fastigheter för telegrafverkets räkning, vilkas förvärvande eller färdigställande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att disponeras efter Kungl. Maj:ts prövning och avgörande.

Anslag till
inköp och be-
byggande av
fastigheter.

[10.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 25—27 av återropade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar har riksdagen för inköp av fastigheter för telegrafverkets räkning, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för vart och ett av åren 1919—1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Av det för år 1920 anvisade anslaget, 200,000 kronor, hava under året tagits i anspråk 191,900 kronor, i det att, förutom ett belopp av 36,000 kronor, som Kungl. Maj:t den 14 november 1919 bemyndigade telegrafstyrelsen att efter ingången av år 1920 av ifrågavarande anslag lyfta för gäldande av återstoden av köpeskillingen för ett i nästföregående års statsverksproposition i liknande sammanhang omförmält tomtområde i Halmstad, jämlikt av Kungl. Maj:t genom brev den 17 september, den 8 oktober, den 12 november och den 3 december 1920 lämnade bemyndiganden av berörda anslag lyfts 55,000 kronor för inköp av fastigheterna nr 11 och 12 vid Lilla Torggatan i Hörby, 18,000 kronor för inköp av ett område i Kisa municipalsamhälle, benämnt Östra Kulla, 49,900 kronor för inköp av tomterna nr 30 och 31 i

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 6 saml. 15 häft. (Nr 19 A—19 B.) 2

kvarteret Kristina i Alingsås och 33,000 kronor för inköp av ett område om cirka 4,360 kvadratmeter i Norrköping.

I framställning till Kungl. Maj:t om liknande anslag för år 1922 har telegrafstyrelsen framhållit, bland annat, hursom erfarenheten givit vid handen, att det icke är tillräckligt att anslaget i fråga får användas till inköp av fastigheter, utan att även bebyggande av en tomt kan bliva så brådskande, att riksdagens beslut icke utan allvarliga olägenheter kan inväntas. Därvid har styrelsen särskilt erinrat om behovet av att i de fall, där i hyreskontraktet för en stationslokal stadgats kort uppsägningstid, kunna hastigt uppföra en egen byggnad eller för telegrafverkets behov anpassa en befintlig byggnad för att dit flytta stationen.

De för telegrafverkets lokaler upprättade hyreskontrakten hava ej, anför styrelsen, och kunna ej heller lämpligen få så lång uppsägningstid, att i varje fall ett riksdagsbeslut kan hinna inhämtas mellan en uppsägning och den tidpunkt, då en byggnad måste påbörjas, för den händelse en sådan uppsägning skulle efter utredning visa sig nödvändig-göra uppförande av eget hus för den uppsagda stationen. De stora kostnader, som en stationsflyttning med nuvarande höga arbets- och materialpriser medför, göra det till en bjudaude nödvändighet för telegrafstyrelsen att ordna sina lokalförhållanden så, att antalet stationsflyttningar i största möjliga mån inskränkes. Måste en station flyttas, gäller därför att tillse, att den flyttas till en lokal, där den också för en avsevärd framtid kan få kvarstanna. Ofta nog blir i sådana fall kostnaden för en stationsbyggnad av jämförelsevis underordnad betydelse i förhållande till övriga kostnader, som komma att drabba telegrafverket, om lokalfrågan får en mindre tillfredsställande lösning.

*Utskottets
yttrande.*

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, förutom en ökning av anslagsbeloppet från 200,000 kronor till 500 000 kronor, jämväl en utvidgning av dispositionsrätten till anslaget, vilket framdeles skulle komma att avse icke blott rätten att i vissa fall inköpa fastighet utan jämväl bebyggandet av sådan.

Med hänsyn till de särskilda förhållanden, som synas göra ett sådant medgivande befogat för telegrafverkets del, får utskottet tillstyrka att Kungl. Maj:t lämnas en dylik utvidgad dispositionsrätt. Av budgettekniska skäl torde detta medgivande böra avse icke blott det anslag, som nu kan av riksdagen komma att beviljas, utan jämväl redan tidigare för samma ändamål anvisade men hittills icke disponerade medel.

Själva anslagsbeloppet har utskottet funnit böra begränsas till 300,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *inköp och bebyggande av fastigheter för telegrafverkets räkning*, vilkas förvärvande eller färdigställande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att disponeras efter Kungl. Maj:ts prövning och avgörande och att utgå av lånemedel.

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) dels att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor, dels ock att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, för anläggning av en radiostation för trafik med Nordamerikas Förenta Stater för år 1922 beräkna ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Fortsatt utveckling av statens telefon och telegrafväsende.
[11.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 27—38 i åberopade statsrådsprotokollet.

För utveckling av statens telefon- och telegrafväsende fanns för år 1920 beviljat sammanlagt 30 miljoner kronor, varav 15 miljoner kronor å 1920 års riksstat och samma belopp å tilläggssaten för året. Å innevarande års riksstat är för ifrågavarande ändamål likaledes anvisat 15 miljoner kronor. Vidare har av 1920 års riksdag för innevarande år anvisats för anläggning av en kabel för riksledningar mellan Stockholm och Göteborg 10 miljoner kronor samt för anläggning av en radiostation för trafik med Amerikas Förenta Stater 2 miljoner kronor.

Telegrafstyrelsens utredning i ämnet upptager ett anslagsbehov för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende under år 1921 av 48,800,000 kronor, vilken summa avsetts att disponeras på följande sätt:

I. Riksnätet:

Nya riksledningar av koppartråd	kronor	10,000,000	
» » » järntråd ... »		1,500,000	
» stolplinjer och kablar		3,000,000	
» stationsinredningar m. m. ... »		1,500,000	16,000,000

II. Lokala telefontäten:

Nya kabelvägar m. m.	kronor	9,000,000	
» växelstationer	»	2,500,000	
Nya landsledningar	»	2,000,000	
Auläggning av nya abonnentledningar under år 1921.....	»	7,000,000	20,500,000

III. Telegrafnätet:

Nya telegrafledning med härför behövliga stolplinjer	kronor	2,000,000	
Fartygsradiostationer	»	1,800,000	
Radiopejlingsstationer	»	500,000	
Fast radiostation	»	8,000,000	12,300,000
			Summa kronor 48,800,000

Om ifrån denna slutsumma drages det av 1920 års riksdag å 1921 års stat för ändamålet anvisade beloppet, 15,000,000 kronor, uppgår det anslag, som styrelsen ansett böra ytterligare ställas till förfogande för år 1921, till 33,800,000 kronor.

Uti sistnämnda summa ingår av telegrafstyrelsen begärt ytterligare anslag för nyssnämnda radiostation å 8 miljoner kronor. Beträffande sistnämnda äskande har departementschefen till en början erinrat om, att, då 1920 års riksdag för detta ändamål anvisade ett anslag av 2 miljoner kronor, riksdagen ansåg att för rätt till användningen av detta belopp borde göras till förutsättning, att i sammanhang med blivande framställning om ytterligare anslag närmare planer och kostnadsförslag rörande utförandet av anläggningen underställdes riksdagens prövning. Under meddelande vidare, att den utredning härutinnan, som telegrafstyrelsen anbefallts verkställa, ännu icke blivit slutförd, men att densamma torde bliva färdig i så god tid, att därå grundad proposition kunde avlåtas till innevarande års riksdag, har departementschefen, då i avvidan härå ytterligare anslag för ändamålet torde böra beräknas, ansett den ändring i telegrafstyrelsens förslag böra göras, att 2,000,000 kronor upptagas å tilläggsstaten och 2,000,000 kronor å 1922 års stat, medan med anvisande av återstående beloppet skulle anstå till nästa års riksdag.

Förutom förenämnda anslag å 8,000,000 kronor för en radiostation och det å 1921 års riksstat beviljade anslaget å 15,000,000 kronor har telegrafstyrelsen alltså för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende under år 1921 begärt ytterligare 25,800,000 kronor. Detta belopp har departementschefen med hänsyn bland annat till nedgången i telefon- och telegraftrafiken ansett kunna nedsättas till 5,000,000 kronor.

För år 1922 har styrelsen upptagit såsom erforderligt ett belopp av 50,000,000 kronor. Även beträffande detta äskande har Kungl. Maj:t ansett sig böra vidtaga nedsättning, och har sålunda föreslagit riksdagen att för sistnämnda år för ändamålet anvisa allenast 20,000,000 kronor, därav likväl 10,000,000 kronor skola användas för inlösen av den å köpesumman för aktiebolaget Stockholmstelefoners telefonät utfärdade revers, som förfaller till betalning den 1 juli 1922. Beträffande sättet för likvideringen av denna revers må erinras att betalningen må ske genom överlämnande av statsobligationer. Dessa obligationer skola emellertid vara av den typ och till det belopp, att desamma vid omedelbar försäljning inbringa bolaget nominalbeloppet av den förfallna reversen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har redan av Kungl. Maj:t föreslagits en avsevärd nedsättning i de belopp, som telegrafstyrelsen funnit böra för ifrågavarande ändamål anvisas för åren 1921 och 1922.

På grund härav och särskilt med hänsyn till önskvärldheten av att i görligaste mån kunna bereda den med ifrågavarande arbeten sysselsätta personalen arbetstillfällen, har utskottet ansett någon ytterligare minskning i de begärda anslagen icke kunna ifrågakomma.

Mot att, såsom av telegrafstyrelsen föreslagits, denna styrelse lämnas rätt att i vissa angivna fall för styrelsens stationer teckna aktier i bolag eller andelar i förening, som levererar elektrisk energi, har utskottet intet att erinra.

Utskottet, som kommer att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag för anläggning av en radiostation för trafik med Nordamerikas Förenta Stater för år 1922, får nu beträffande riksstaten för år 1922 hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor att utgå av låne-medel.

Stockholm den 15 februari 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, A. C. Lindblad, Ollas A. Ericsson, N. A. Nilsson, H. F. Lamm, J. Nilsson* i Skottlandshus, *J. L. Widell, O. U. B. Olsson, C. G. Ekman, E. A. Hallin* och *K. A. Tengdahl* samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *C. R. Jansson* i Falun, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *S. E. J. Lübeck, O. Nilsson* i Örebro, *J. Erlansson, O. Osberg, K. A. Westman* och *S. J. Karlsson* i Nynäshamn.

Reservation

vid *punkt 3* (tillbyggnad av postverkets fastighet i Västervik) av herr *P. B. Nilsson* i Landeryd.